

PORTFOLIO ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ – ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΟΛΟΗΜΕΡΟ
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

**ΕΡΑΤΩ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ, Εκπαιδευτικός ΠΕ11, 1ο 12/θ Πειραματικό Δ.Σ.
Πανεπιστημίου Αθηνών (Μαράσλειο)**
**ΓΕΩΡΓΙΑ ΠΟΛΥΖΩΗ, Εκπαιδευτικός ΠΕ 70- ΠΕ 02, 1ο 12/θ Πειραματικό Δ.Σ.
Πανεπιστημίου Αθηνών (Μαράσλειο)**

1. Εισαγωγή

Είναι πλέον κοινά αποδεκτό πως το παιχνίδι διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στη σωματική, την ψυχοσυναισθηματική, την κοινωνική και την γνωστική ανάπτυξη του παιδιού. Μέσω αυτού το παιδί έχει την δυνατότητα να δράσει ελεύθερα, να εκφράσει τα συναισθήματά του, να εξερευνήσει και να γνωρίσει το χώρο γύρω του, να κατανοήσει τον εαυτό του και τους ανθρώπους. Μέσα από το παιχνίδι ενισχύεται η κοινωνική αλληλεπίδραση, προσφέρονται ερεθίσματα για παρατήρηση και πειραματισμό, εκπληρώνονται στόχοι και επιλύονται προβλήματα, αντιλαμβανόμαστε το σώμα μας και τα όρια του. Δεν είναι τυχαίος ο χαρακτηρισμός του παιχνιδιού από τον Froebel σαν την πιο αγνή και εμπνευσμένη δραστηριότητα του ανθρώπου σε οποιοδήποτε σημείο της ζωής κι αν βρίσκεται.

1. Θεωρητικό πλαίσιο

Κατά τον Meckley (2002) το παιχνίδι αποτελεί δραστηριότητα που εμπεριέχει την ελευθερία της επιλογής από τα παιδιά, εσωτερικά κίνητρα συμμετοχής, παροχή ικανοποίησης και χαράς, την ενεργητική εμπλοκή των παικτών, είναι αυτό-κατευθυνόμενη και έχει νόημα για το παιδί.

Ένα πολύ θετικό χαρακτηριστικό του παιχνιδιού που δεν είναι αναμενόμενο όταν αναφερθούμε στο χαρακτηρισμό που του δίνει ο Huizinga, «ελεύθερη δραστηριότητα», είναι το στοιχείο της τάξης. Το παιχνίδι απαιτεί απόλυτη τάξη, διαφορετικά «χαλάει».

Από πολλούς το παιχνίδι θεωρείται χαμένος χρόνος και σπατάλη δυνάμεων. Για τους παιδαγωγούς και ψυχολόγους είναι αναπόσπαστο στοιχείο και η απουσία του συνδέεται με φτωχές κινητικές δεξιότητες, χαμηλά επίπεδα φυσικής δραστηριότητας, μειωμένη ικανότητα διαχείρισης στρεσογόνων καταστάσεων, μειωμένες κοινωνικές δεξιότητες. Για τους

εκπαιδευτικούς δε στο σχολείο, αποτελεί σημαντικό εργαλείο για μετάδοση γνώσεων, καλλιέργεια συμπεριφορών και ανάπτυξη ποικίλων δεξιοτήτων

Το παιχνίδι το συναντάμε καθ' όλη τη διάρκεια της εξέλιξης του παιδιού αρχικά σαν διερευνητικό παιχνίδι, στη συνέχεια σαν Μιμητικό ακολουθούν το Δημιουργικό και το Φανταστικό, για να φτάσουμε στο παιχνίδι με κανόνες από την ηλικία των 4 ετών.

Με την είσοδο του παιδιού στο δημοτικό σχολείο έχουμε μια σταδιακή υποχώρηση του ατομικού παιχνιδιού σε σχέση με το ομαδικό. Μαθαίνει να συνυπάρχει αρμονικά με τους άλλους και να βρίσκει τους τρόπους να αποκαθιστά σχέσεις και συγκρούσεις. Την περίοδο αυτή κυρίαρχη θέση έχει το παιχνίδι κανόνων. Παιχνίδι με συγκεκριμένη δομή και οργάνωση και κανόνες αποδεκτούς από όλους.

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι καταλυτικός προκειμένου τα παιδιά να διευρύνουν το παιχνίδι τους, πραγματοποιώντας δραστηριότητες λίγο πιο προωθημένες από αυτές που θα μπορούσαν να πραγματοποιήσουν χωρίς βοήθεια. Δραστηριότητες που θα περιλαμβάνονται στο μάθημα της Φυσικής Αγωγής και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του.

2. Ο σκοπός του μαθήματος Φυσικής Αγωγής

Η φυσική αγωγή θα πρέπει να διέπεται από ένα σκοπό ανταποκρινόμενη στις σύγχρονες απαιτήσεις για ουσιαστική εκπαίδευση και βελτίωση της ποιότητας ζωής.

Ένας από τους στόχους του μαθήματος είναι να καλλιεργήσει εκείνες τις στάσεις προς την άθληση και να προσφέρει γνώσεις και εμπειρίες που θα ωθήσουν τα παιδιά να συνεχίσουν να αθλούνται μετά το τέλος της αποφοίτησής τους.

Το σύνολο της επιστημονικής κοινότητας και οι μεγαλύτεροι αθλητικοί οργανισμοί συμφωνούν ότι, πρωταρχικός σκοπός της φυσικής αγωγής είναι η δια βίου άσκηση για υγεία. Με δεδομένο ότι πάνω από 77% των μαθητών του δημοτικού σχολείου είναι κινητικά αδρανείς (Μπέης και συν., 2001), περίπου το 12 – 16% των παιδιών σχολικής ηλικίας είναι παχύσαρκα και πάνω από 21% είναι υπέρβαρα, είναι προφανές ότι η βασική επιδίωξη του μαθήματος Φυσικής Αγωγής να δημιουργήσει αθλητική κουλτούρα για την προώθηση της φυσικής δραστηριότητας, της άσκησης και της υγείας θα πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα όσο ποτέ άλλοτε.

Τα αποτελέσματα έρευνας από τους Παπαϊωάννου και Θεοδωράκη (1996), έδειξε ότι το ενδιαφέρον και η ενεργής συμμετοχή των μαθητών στο μάθημα της φυσικής αγωγής διαμορφώνεται από τις θετικές στάσεις προς το μάθημα. Το μάθημα της φυσικής αγωγής έχει καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση θετικών ή αρνητικών στάσεων αναφορικά με την άσκηση σύμφωνα με τους Fox και Biddle (1988). Αν οι μαθητές αγαπήσουν πραγματικά το

μάθημα τότε ίσως συνεχίσουν να γυμνάζονται και την υπόλοιπη ζωή τους. Η στάση των παιδιών προς την Φυσική Αγωγή διαμορφώνεται κυρίως στο δημοτικό σχολείο πριν από την ηλικία των 10-12 χρόνων και σε σχετική έρευνα οι Pease και Anderson έδειξαν ότι αλλάζουν λίγο για τα επόμενα 5 χρόνια. Οι εκπαιδευτικοί φυσικής αγωγής λοιπόν, μπορούν να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση των στάσεων που θα καλλιεργήσουν τα παιδιά προς αυτό.

4. Το Ολοήμερο Σχολείο- Ο στόχος του διδακτικού πακέτου

Σύμφωνα με την Φ.50/76/121153/Γ1/13-11-2002 υπουργική απόφαση το ολοήμερο σχολείο περιλαμβάνει δύο στόχους: α. Την εμπέδωση των γνώσεων και δεξιοτήτων που διδάσκονται οι μαθητές στο πρωινό πρόγραμμα και β. Τον εμπλουτισμό του πρωινού προγράμματος με επιπλέον διδακτικά αντικείμενα.

Ο δεύτερος στόχος του Ολοήμερου Σχολείου (ο εμπλουτισμός του πρωινού προγράμματος δηλαδή) είναι αυτός που συγκινεί περισσότερο τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς, καθώς εισάγονται στο Σχολείο νέα εκπαιδευτικά αντικείμενα και δραστηριότητες, που είναι ιδιαίτερα ενδιαφέροντα, ελκυστικά και χρήσιμα και συμπληρώνουν, αν όχι εκπληρώνουν, τους σκοπούς της εκπαίδευσης.

Η αλήθεια είναι πως στην πρωινή ζώνη έχουν τα παιδιά την ευκαιρία να συμμετάσχουν σε αντίστοιχα προγράμματα. Η πρόκληση όμως του να δημιουργήσουμε μία πρόταση για το μάθημα της Φυσικής Αγωγής στο Ολοήμερο σχολείο στο οποίο να δίνεται έμφαση στην εμπέδωση και βελτίωση αθλητικών δεξιοτήτων, κύρια μέσα από το παιχνίδι, ήταν μεγάλη. Ιδιαίτερα όταν επρόκειτο να χρησιμοποιηθεί την πιο δύσκολη ώρα της μέρας για κάθε οργανισμό και ιδιαίτερα για το παιδί, από πλευράς κόπωσης, το μεσημέρι. Μία πρόταση που θα αποτελεί κίνητρο για συμμετοχή, πηγή έμπνευσης για δημιουργικότητα και παροχή γνώσεων με ελκυστικό τρόπο και με διαφορετική προσέγγιση από αυτόν του μαθήματος της πρωινής ζώνης. Ένα επιπλέον εκπαιδευτικό υλικό που θα εμπλουτίζει το μάθημα της φυσικής αγωγής, εξυπηρετώντας ταυτόχρονα τους σκοπούς και τους στόχους της στην εκπαίδευση και θα παρακινεί τους μαθητές να αναπτύξουν θετικές στάσεις προς την άθληση.

Θέσαμε παράλληλα κι έναν επιπλέον στόχο. Τη δημιουργία ενός διδακτικού πακέτου με θέμα το παιχνίδι αναφορικά με τρία διδακτικά αντικείμενα του Ολοήμερου: Τη Φυσική Αγωγή, τη Θεατρική Αγωγή και της Μουσική Αγωγή, καθώς και δια-θεματικά σχέδια σε βάθος διετίας, που θα υλοποιείται στο πρόγραμμα του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου, και θα μπορεί να εφαρμοστεί σε όλες τις σχολικές μονάδες.

Η μεταναστευτική πραγματικότητα προς τη χώρα μας τα τελευταία χρόνια μας έχει φέρει σε επαφή σα λαό, με διάφορες κουλτούρες. Το πρώτο δείγμα δε πληθυσμού μέσα από το οποίο παίρνουμε πληροφόρηση γι' αυτές, δεν είναι άλλο από τα παιδιά των μεταναστών που

φοιτούν στα σχολεία μας. Η προσαρμογή των παιδιών στο σχολικό περιβάλλον παρουσιάζει συχνά δυσκολίες, ιδιαιτερότητες, ιδιομορφίες. Πόσο μάλιστα όταν η ομάδα έχει στοιχεία πολυπολιτισμικότητας. Για τον εκπαιδευτικό και ειδικά το δάσκαλο της Φυσικής Αγωγής, το παιχνίδι αποτελεί το πλέον κατάλληλο μέσο/εργαλείο για να προσεγγίσει τους μαθητές, να τους εντάξει στην ομάδα, να γνωρίσει και κατανοήσει τον τρόπο που συμπεριφέρονται και αντιμετωπίζουν καταστάσεις και τελικά το μέσο που για κάθε παιδί, ανεξαρτήτου φυλής και εθνότητας είναι, αποδεκτό και ευχάριστο.

Το παιχνίδι είναι η κοινή γλώσσα των παιδιών. Είναι ο δικός τους κώδικας επικοινωνίας, συνεργασίας, συνύπαρξης. Το παιχνίδι, ανεξάρτητα από τους κανόνες που το συνοδεύουν, τα αντικείμενα που χρησιμοποιεί, τον αριθμό των παιχτών και το χώρο που μπορεί να διεξαχθεί, δίνει γνώση και εμπειρία με χαρά και υπήρχε, υπάρχει και θα υπάρχει στο χρόνο σε κάθε λαό, σε κάθε χώρα. Συχνά στην τάξη ή στο προαύλιο αναφερόμαστε σε παιχνίδια για τα οποία οι μαθητές πληροφορήθηκαν από μεγαλύτερα παιδιά ή από τις γιαγιάδες τους. Αυτά τα όμορφα παιχνίδια του τόπου μας που ταξιδεύουν από γενιά σε γενιά και παίζονται σε διάφορες γειτονιές και σχολικές αυλές. Αυτά τα παιχνίδια που είναι μέρη της παράδοσης και της κουλτούρας του λαού μας.

Ανατρέχοντας στη βιβλιογραφία, συνειδητοποιήσαμε πως κάτι ανάλογο επικρατεί – αναμενόμενα- παγκοσμίως. Το αξιοσημείωτο είναι πως αρκετά παιχνίδια από αυτά που εντοπίσαμε είχαν ομοιότητες ή παίζονταν με τον ίδιο τρόπο με δικά μας. Το πρώτο στοιχείο για το υλικό που θέλαμε να δημιουργήσουμε για το μάθημα της Φυσικής Αγωγής, βρέθηκε..

5. Σχεδιασμός-Υλοποίηση

Τον πρώτο χρόνο έγινε σχεδιασμός – υλοποίηση και αξιολόγηση του υλικού και τον δεύτερο χρόνο το παραχθέν υλικό ανά ειδικότητα πήρε την τελική του μορφή και έγινε σύνθεση του σε ένα κοινό εκπαιδευτικού- διδακτικού πακέτο.

Για το αντικείμενο της Φυσικής Αγωγής σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν παιχνίδια τα οποία έχουν στοιχεία από νέα ή λιγότερο διαδεδομένα αθλήματα (τουλάχιστον στη χώρα μας) και από κινητικές δραστηριότητες άλλων χωρών και ηπείρων. Επίσης κινητικά παιχνίδια τα οποία σχεδιάστηκαν από τους ίδιους τους μαθητές κατά την διάρκεια του μαθήματος Φυσικής Αγωγής.

Ηλικιακά, διαμορφώσαμε τρεις διαφορετικές ενότητες :

A-B Τάξεις, Γ – Δ Τάξεις, και Ε – Στ Τάξεις.

Οι μαθητές και μαθήτριες ανά ομάδα, είχαν μία ώρα Γυμναστική εβδομαδιαίως από Σεπτέμβριο έως Ιούνιο. Για την Α-Β με την εκπαιδευτικό Ε.Παλαιολόγου για την Γ-Δ με την εκπαιδευτικό Χ. Νάκη και για την Ε- Στ τον Π.Στασινό.

Για τις Α'-Β' τάξεις έγινε επιλογή κάποιων παιχνιδιών που βρήκαμε στη βιβλιογραφία και διαμορφώθηκε το υλικό με τους κάτωθι στόχους :

1^{ον} Διεύρυνση της γνώσης σε ότι αφορά το παιχνίδι και τις συνήθειες των παιδιών άλλων χωρών σε σχέση με αυτό.

2^{ον} Ομοιότητες-Διαφορές σε κοινά παιχνίδια

3^{ον} Καλλιέργεια της δημιουργικότητας και ευρηματικότητας των μαθητών με την εμπλοκή τους στη δημιουργία νέων παιχνιδιών με βάση τα δεδομένα.

4^{ον} Επίσης έγινε αναφορά σε κάποιους λαϊκούς χορούς άλλων χωρών. Συγκεκριμένα, ακούσαμε τη μουσική, χτυπήσαμε το ρυθμό και κινηθήκαμε στο χώρο στο σχήμα και στη διάταξη του χορού, πριν τον χορέψουμε .

5^{ον} Σύγκριση, διαφορές και ομοιότητες με δικά μας παραδοσιακά ακούσματα και χορούς ,ήταν μία άλλη παράμετρος την οποία εξερευνήσαμε σε μικρότερη έκταση.

Η πορεία της διδασκαλίας των παιχνιδιών:

- Παρουσιάζουμε το παιχνίδι και αναφέρουμε τη χώρα προέλευσης και την ονομασία του
- Εξηγούμε τον σκοπό του παιχνιδιού
- Δίνουμε οδηγίες για τους κανόνες
- Παρουσιάζουμε τα υλικά που θα χρησιμοποιηθούν ,τον αριθμό παιχτών, Το χώρο στον οποίο θα κινηθούμε, τη διάταξη των παιχτών σε αυτόν.
- Διεξάγεται το παιχνίδι
- Ερωτήσεις «κλειδιά» :
 1. Σας θυμίζει κάποιο παιχνίδι ήδη γνωστό;
 2. Αν αλλάξουμε το αντικείμενο (πχ.μπάλα) πώς θα μπορούσε να παιχτεί διαφορετικά;
 3. Μπορούμε να αλλάξουμε κάτι στη διάταξη; Στις ομάδες; Στον τρόπο μετατόπισης των παιχτών; Τι όνομα θα δίνατε στο καινούργιο παιχνίδι;
 4. Υπήρχε συνεργασία ; Αν όχι, θα μπορούσαμε να την εντάξουμε στο νέο παιχνίδι;

ΤΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

A/A	ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ	ΑΛΛΕΣ ΟΝΟΜΑΣΙΕΣ	ΗΛΙΚΙΑ ΠΑΙΔΙΩΝ	ΥΛΙΚΑ	ΠΑΡΑΛΛΑΓΕΣ
1	ΦΛΟΡΙΝΤΑ-ΗΠΑ	ΣΗΜΑΔΕΥΩ ΜΕ ΤΗ ΜΠΑΛΑ	ΙΤΑΛΙΑ-ΓΕΡΜΑΝΙΑ-ΕΛΛΑΔΑ	Τα Μήλα	8-12	ΜΠΑΛΑ	ΝΑΙ
2	ΠΑΡΑΓΟΥΑΗ Παιδικό Χωριό Ασουνσιόν	ΚΟΤΟΠΟΥΛΟ ΣΤΟ ΚΟΤΕΤΣΙ	ΕΛΛΑΔΑ	Το κορόιδο	5 και πάνω	ΜΠΑΛΑ	ΝΑΙ

3	ΠΕΡΟΥ Παιδικό Χωριό Τσικλάγιο	ΜΠΑΛΑ ΣΤΟΝ ΑΕΡΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ ΕΛΛΑΔΑ	Ψείρες	8 και πάνω	ΜΠΑΛΑ	ΝΑΙ
4	ΣΙΕΡΕ ΛΕΟΝΕ Παιδικό Χωριό Φρίταουν	Η ΜΠΑΛΑ ΣΤΟ ΤΟΥΝΕΛ	ΕΛΛΑΔΑ		6 έως 8	ΜΠΑΛΑ	
5	ΚΕΝΥΑ Παιδικό Χωριό Ναιρόμπι	ΜΠΑΛΑ ΚΑΙ ΠΥΡΓΟΣ	ΙΣΡΑΗΛ – ΕΛΛΑΔΑ	Επτάπυργο	10 έως 15	ΜΠΑΛΑ 7 πέτρες	
6	ΕΛΛΑΔΑ Παιδικό Χωριό Αττικής	Τα κουταλάκια του παππού	ΦΙΛΙΠΠΙΝΕΣ	Το καλαθάκι με τα φρούτα	5 έως 12		ΝΑΙ
7	ΙΝΔΙΑ Παιδικό Χωριό Μαδράς	ΚΟΚΛΑ ΣΟΥΠΑΚΙ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ - ΕΛΛΑΔΑ	Ο αδέξιος σάκος ,κάνει Κύκλους. Αλάτι ψιλό αλάτι χανδρό	4 έως 8	Μαντήλι με κάμπο	ΝΑΙ
8	ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑ Παιδικό Χωριό «Λα Κανιάντα»	ΠΟΙΟΣ ΑΡΠΑΖΕΙ ΤΟ ΠΑΝΙ	ΗΠΑ ΕΛΛΑΔΑ	Το Μαντηλάκι	6 έως 12	Μαντήλι	
9	ΤΥΝΗΣΙΑ Παιδικό Χωριό Σιλιάννα	ΓΑΤΑ ΚΑΙ ΠΟΝΤΙΚΙ Αράχνη & Μύγα & Τίγρης & Κατσίκια	Σε ΠΟΛΛΕΣ ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ ΠΑΡΑΓΟΥΑΗ ΜΠΑΓΚΛΑΝΤ ΕΣ		4 έως 8		
10	ΗΠΑ	ΜΕΣΑΝΥΧΤΑ	ΕΛΛΑΔΑ				ΝΑΙ
11	ΝΙΓΗΡΙΑ	ΠΙΑΣΕ ΤΗΝ ΟΥΡΑ					

ΧΟΡΟΙ

Pash –Pash Γερμανία

Jugo Γερμανία

Ταραντέλλα Ν. Ιταλία

Traditional Balkan Dances

Cimpoi Rumanian Folk Dance from Oltenia

Mexican Folk Dance (La cucaracha)

Irish Washerwoman Σκωτία

Encardia Sciu Padrum Ιταλία

Ανοιξιάτικος Χορός (Κάμπερλεντ Σκουέαρ) Αγγλία

1. Παρουσίαση του χορού .(Ονομασία, προέλευση, βασικό βήμα, λαβή χεριών)
2. Εξετάζουμε στοιχεία όμοια με δικό μας χορό.

3. Χρησιμοποιούμε το σχήμα ,τα χτυπήματα ,το βηματισμό για εξάσκηση άλλου χορού.

Στα παιχνίδια για τη φυσική αγωγή για τις Γ' – Δ' και Ε' –Στ' δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση: σε υλικό που να προωθεί τους σκοπούς της Φυσικής Αγωγής με τρόπο παιγνιώδη, δημιουργικό και ανάλαφρο σε μία διδακτική ζώνη που έχει τα δικά της χαρακτηριστικά και δυσκολίες σε σχέση με την πρωινή.

Συγκεκριμένα :

- στην κίνηση σε ορισμένο χώρο και την αποτελεσματική χρήση του χώρου
- στην επίλυση κινητικών προβλημάτων
- στην κατανόηση και εφαρμογή στρατηγικών
- στη βελτίωση των φυσικών σωματικών ικανοτήτων τους: ταχύτητα, ευλυγισία, ευκινησία
- στην τήρηση και τον σεβασμό των κανονισμών και στην υιοθέτηση αθλητικής συμπεριφοράς
- στην ομαδικότητα, τη συνεργασία, την αυτοπειθαρχία, το σεβασμό και την επικοινωνία
- στη θετική αντιμετώπιση της νίκης και της ήττας

Η πορεία της διδασκαλίας των παιχνιδιών ακολούθησε τους παρακάτω κανόνες:

- Εξηγούμε τον σκοπό του παιχνιδιού
- Δίνουμε οδηγίες για τους κανόνες
- Ξεκινά το παιχνίδι, παρατηρούμε συγκεκριμένα στοιχεία που αφορούν τον σκοπό και αν κάτι δεν εξελίσσεται όπως το σχεδιάσαμε πραγματοποιούμε αλλαγές
- Το παιχνίδι παίζεται από την αρχή και παίρνει την τελική μορφή του

Για την φυσική αγωγή επιλέξαμε το κάθε παιχνίδι να έχει την μορφή σχεδίου μαθήματος. Ο σχεδιασμός ενισχύει την αυτοπεποίθηση, συντελεί ώστε το μάθημα να οργανώνεται πληρέστερα και να αποφεύγονται τυχόν παραλείψεις ή λάθη, βοηθά στη συστηματική προπαρασκευή του διδάσκοντα.

Στα σχέδια μαθήματος παρουσιάζονται ο σκοπός του παιχνιδιού, οι διδακτικοί στόχοι και οι δεξιότητες που απαιτούνται. Στη συνέχεια αναφέρονται οι κανονισμοί του παιχνιδιού, ο εξοπλισμός που θα χρειαστεί για το κάθε παιχνίδι και δίνεται και μια συνοπτική περιγραφή

του πως παίζεται. Στο τέλος απεικονίζεται σχηματικά το παιχνίδι ώστε να είναι ευκολότερα κατανοητό και εύχρηστο.

ΤΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

A/A	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΣΤΟΧΟΙ	ΗΛΙΚΙΑ ΠΑΙΔΙΩΝ
1	ΜΠΕΙΖΜΜΠΟΛ ΜΕ ΧΕΡΙΑ ΚΑΙ ΠΟΔΙΑ	Μετακινήσεις-Αλλαγή ταχύτητας-Πάσα-Συνεργασία	9-12
2	ΧΕΙΡΟΣΦΑΙΡΙΣΗ ΣΕ ΣΤΟΧΟΥΣ	Ντρίπλα-Πάσα-Σουτ-Κίνηση σε ελεύθερο χώρο- αμυντικές ενέργειες	9-12
3	ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ	Μετακινήσεις-Προσποιήσεις-Αλλαγή ταχύτητας- Συγκεντρώνομαι σε στόχο	8-12
4	ΣΚΥΤΑΛΟΔΡΟ ΜΙΑ ΜΕ ΜΠΑΛΑ	Ντρίπλα- Μετακινήσεις-Ισορροπία	11-12
5	ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ - ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΣΗ	Ντρίπλα-Πάσα-Σουτ-Κίνηση σε ελεύθερο χώρο- αμυντικές ενέργειες	11-12
6	ΔΙΕΙΣΔΥΣΗ ΣΤΟ ΑΝΤΙΠΑΛΟ ΓΗΠΕΔΟ	Ντρίπλα-Πάσα-Σουτ-Κίνηση σε ελεύθερο χώρο- αμυντικές ενέργειες	8-12
7	ΤΕΛΙΚΗ ΒΟΛΗ	Ντρίπλα-Πάσα-Σουτ-Κίνηση σε ελεύθερο χώρο- αμυντικές ενέργειες-Προσποιήσεις	8-12
8	ΟΙ ΛΗΣΤΕΣ	Ντρίπλα-Πάσα-Αμυντικές ενέργειες-Συνεργασία	8-12
9	ΠΙΝΓΚ – ΠΟΝΓΚ ΔΑΠΕΔΟΥ	Μετακινήσεις-Ρίψη με το χέρι-Κάλυψη του χώρου	9-12
10	ΔΡΟΜΕΙΣ ΚΑΙ ΠΑΣΑΔΟΡΟΙ	Σουτ-Μετακινήσεις-Συνεργασία-Λήψη αποφάσεων	9-12
11	ΑΠΟ ΑΚΡΗ ΣΕ ΑΚΡΗ	Πάσα- Κίνηση σε ελεύθερο χώρο-Άμυνα	8 -12
12	Ο ΠΑΙΚΤΗΣ ΤΩΝ 3 ΠΟΝΤΩΝ	Πάσα- Κίνηση σε ελεύθερο χώρο-Άμυνα	8 -12
13	ΤΟ ΧΤΑΠΟΔΙ	Μετακινήσεις-Προσποιήσεις-Αλλαγή ταχύτητας- Εγρήγορση - (περιφερειακή όραση)- Επικοινωνία - συνεργασία της ομάδας	8 -12

6. Επίλογος

Κοινός τόπος και επιθυμία όλων μας είναι η διάχυση του παραγόμενου διδακτικού υλικού και της γνώσης που αποκτήθηκε προς την υπόλοιπη εκπαιδευτική κοινότητα. Για να υπάρξει

πρακτική αξία και χρησιμότητα του παραχθέντος υλικού θα πρέπει να είναι εύκολα προσβάσιμο και χρηστικό. Επιπλέον θεωρούμε απαραίτητη την συνεργασία διαφόρων εκπαιδευτικών ώστε να υπάρξει ανταλλαγή απόψεων, σχεδιασμός εναλλακτικών διδακτικών περιβαλλόντων, επανατροφοδότηση και επαναξιολόγηση, αποφυγή αλληλοεπικαλύψεων και υιοθέτηση αποδοτικότερων στρατηγικών. Με δεδομένο ότι η διδακτική των διαφορετικών αντικειμένων αλλά και η παιδαγωγική πρακτική σχετίζονται και επηρεάζονται από τις εμπειρίες κάθε εκπαιδευτικού, στα παραπάνω αποδίδουμε μεγάλη σημασία για την βελτίωση του παρεχόμενου διδακτικού υλικού.

Τέλος αξίζει να αναφερθεί η ενεργός συμμετοχή και ο ενθουσιασμός των μαθητών στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των μαθημάτων σε όλη την διάρκεια υλοποίησης των προγράμματος και το γεγονός ότι με τα παιχνίδια δόθηκε στους μαθητές η ευκαιρία να αναπτύξουν την δημιουργικότητα τους. Οι μαθητές αυτενέργησαν και δημιούργησαν θέτοντας ερωτήματα για νέους/διαφορετικούς τρόπους στην οργάνωση, τους κανόνες και την εκτέλεση των δραστηριοτήτων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αυγητίδου, Σ. (Επιμ., 2001). *Το παιχνίδι: Σύγχρονες ερευνητικές και διδακτικές προσεγγίσεις*. Αθήνα: Τυπωθήτω.

Βίννικοτ Ντ., (2009). *Το παιδί, το παιχνίδι και η πραγματικότητα*. Αθήνα: Καστανιώτη.

Γερμανός, Δ., Λιάπη, Μ. (επιμ.) (2015). Ηλεκτρονικός τόμος Πρακτικών του Συμποσίου με Διεθνή Συμμετοχή: *Τόποι για Εμπειρίες Μάθησης. Έρευνα, Δημιουργία, Αλλαγή* (Θεσσαλονίκη, 9-10 Ιανουαρίου 2015). Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης.

Γέρου, Ε. (2016). *Το παιχνίδι και η συμβολή του στην ανάπτυξη του παιδιού*. Ανακτήθηκε Μάιος 5, 2016 από <http://www.inpsy.gr/el/tmimata/paidion-efivon-attikis/86-information/departments/children-adolescents/97-2012-04-11-15-04-21>

Γουργιώτου, Ε. (2016). *Παιχνίδι και μάθηση: Αλληλένδετες έννοιες στην προσχολική πρακτική*. Ανακτήθηκε Μάρτιος 10, 2016 από http://www.pi-schools.gr/content/index.php?lesson_id=300&ep=371

Δανιά, Α. (2015). *Υλικό για εκπαίδευση tgfu*. Ανακτήθηκε Σεπτέμβριος 22, 2015 από <http://eclass.uoa.gr/modules/document/index.php?course=PHED153&openDir=/560a986d2hdM&sort=name&rev=1>

Διγγελίδης Ν, (2003). *Σχεδιασμός, εφαρμογή και αξιολόγηση αναλυτικών προγραμμάτων φυσικής αγωγής*. Εκδόσεις Πανεπιστημίου Θεσσαλίας: Υπηρεσία Δημοσιευμάτων.

Κωνσταντινάκου, Π. & Peluso, E. (1988). *Μεθοδολογία Διδακτική της Φυσικής Αγωγής*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.

Μουντάκης, Κ. (1993). *Ανατομία ενός ημερήσιου μαθήματος φυσικής αγωγής*. Θεσσαλονίκη: Salto.

Παπαϊωάννου, Α., Θεοδωράκης, Ι., & Γούδας, Μ. (2003). *Για μια καλύτερη φυσική αγωγή* Θεσσαλονίκη: Χριστοδουλίδη.

Ραντούλοφ, Β. (1989). *100 ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ*. Θεσσαλονίκη: Salto.

Τριπόδης, Ν. (2013). *Το Handball σε πλήρη ανάπτυξη στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση*. Ανακτήθηκε Μάρτιος 11, 2013 από <http://tripodis.gr/seminaria.htm>

Χουϊζίνγκα, Γ. (1989). *Ο άνθρωπος και το παιχνίδι (Homo ludens)*. Αθήνα: «Γνώση».

Ajzen I., (1991). *Theory of Planned Behaviour*. Ανακτήθηκε από <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/074959789190020T>

Cohen, D., Stern, V. & Balaban, N. (1995). *Παρατηρώντας και καταγράφοντας την συμπεριφορά των παιδιών*. Αθήνα: Gutenberg.

- Robert S. Feldman, (2011). *Εξελικτική Ψυχολογία*. Αθήνα: Gutenberg.
- Lorraine, B. (1998). *Παιχνίδια από όλο τον κόσμο*. Θεσσαλονίκη: Salto.
- Meckley, A. (2002). Observing children's play: Mindful methods. Paper presented to the International Toy Research Association, London, 12 August 2002.
- Teaching Games for Understanding Activity Support Package. (2013, Νοέμβριος 20). Ανακτήθηκε από
http://blogs.ubc.ca/edcp320/files/2013/11/PLAY_TGfUActivitySupportPkg_20N_V131.pdf
(<http://www.sparkpe.org/physical-education/3-6/curriculum/table-of-contents/>)
(<https://www.sportingschools.gov.au/resources-and-pd/schools/playing-for-life-resources>)
(<http://www.playsport.net/>)
http://www.schools.ac.cy/klimakio/Themata/fysiki_agogi/epimorfosi_seminaria_p_arousiaseis.html
http://www.pi-schools.gr/content/index.php?lesson_id=3&ep=1
- Hermann Urabl/ Martin Wey. *Tanze fur Kinder und Jugendliche*, Swiss Pan, Diese CD
- Μελιγγοπούλου Σ. (2006) *Το Θέατρο πάει σχολείο*. Θεσσαλονίκη, Παιδί & Τέχνη .
- Αραβανής Γ. *Παιδαγωγικά και Γενική Μεθοδολογία* ((2006). Αθήνα ,Εκδόσεις Γρηγόρη.
- Παπάνης Δ. – Παπάνης Γ. (1996). *Τα Παιχνίδια μας*. Μυτιλήνη ,Τυπογραφείο Δ.Δούκα.
- Δαράκη Π. (1994) *Ομαδικά Παιχνίδια των παιδιών μας*. Αθήνα . Gutenberg.
- Κόκκινου Γ. (1993).*Ελληνικοί Χοροί* .Θεσσαλονίκη ,Salto
- Καλλιτεχνική Παιδαγωγική Ομάδα : Γκανά Γ.,Ζησοπούλου Ε.,Θεοδωρίδης Ν., Καραχάλιου Κ., Κοκκίδου Μ., Χατζηκαμάρη Π. (1994).*Το Σχολείο-Εργαστήρι Τέχνης και Δημιουργίας* Θεσσαλονίκη,Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών.